Број 84. У Новом Саду у среду 16. априла 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

У добу проналазака и изненађења.

I.

Шта ли се све не дешава на овоме свету па још у ово последње доба! Па још каквом брзином!?

У Србији краљ Александар укида на један сахат устав и за тај један сахат ставља изван крепости све иоле слободоумније законе, распушта законодавну скупштину, смењује доживотне чланове сената и поставља нове, и после тог једног сахата опет успоставља укинути устав. И цео тај траги-комични рад покрива краљ Александар са фразом о таковској народној мисли.

У Старој Србији и Мађедонији редовна турска војска пљачка и хара по српским селима, срамоти српско женскиње, коље децу и старце, жене и мужеве, оскврњује и пали светиње хришћанских храмова, убија руског конзула Шчербину и тај такав рад турске војске покрива се и фразом о уважању реформама.

У Босни и Херцеговини Калаји прогања, и интернира, затвара и гони из земље, чланове оне мусломанске депутације, која је против хрватско-католичке пропаганде надбискупа Штадлера и бискупа Буцоњића под покровитељством Калаја и Беча, тражила помоћи и лека у Пешти код Мађара. И у исто доба док Калаји најоштрије прогања мусломанску депутацију, која се усудила тражити помоћи у Пешти, у то исто доба ради једног случаја покатоличења мусломанског шаље Калајева влада нову мусломанску депутацију, састављену из владиних мусломана у Беч католичком попу и вођи аустријских велико-хрвата Бијанкинију, да у Бечу и код католичких Велико-Хрвата тражи помоћи против Штадлера.

И са свију страна аустријско-католичког, мусалско-хрватског света разлегла се заглушна вика „Штадлер мора у Рим за кардинала“. И заиста Штадлер ће ићи у Рим и постаће кардинал, а Велико-Хрвати имаће и Риму свог хрватског кардинала а у Херцег-Босни своју мусалу, под чијом протекцијом ће и даље све више и интензивније ширити своју католичку и великохрватску пропаганду. А Калаји? Отићи ће у мађарску делегацију, засукаће бркове и уз бурно одобравање делегата понављаће стару фразу о свом мађарском патриотизму и о провађању мађарске империјалстичке политике и окупираним земљама.

У карловачкој митрополији српској пискара Димитрије Руварац у „Српском Сиону“ о народно-црквеној автономији. Грди народ српски почињући од доба Немањића па све до данас. Сикће отров своје покварене душе на све народно-црквене општине.

У целој нашој народно-црквеној автономији неваља му нико и ништа до ли једног патријарха Георгија и данашњих узор калуђера.

Једину утеху налази у „Бранику“, једини спас у комесарству. Треба увести владин комесаријат, целу автономију разрушити и комесаријату препустити да из темеља изгради нову автономију по плану г. Димитрија Руварца, који ће драге воље примити се поред парохијског звања у Земуну, поред звања патријарховог библиотекара, уредника „Српског Сиона“ и управитеља Манастирске штампарије у Карловцима, још и ове нове дужности, наравно уз наплату пристојног хонорара.

Та фра Митар Руварац познат је као пожртвован српски родољуб и просветитељ! И фра Митар Руварац да може што издашније извађати свој гробарски занат око сарањивања наше народно-црквене автономије у „Српском Сиону“, метнуо је самозвано и самовољно благословом власника „Српског Сиона“, на ту и такву своју автономну радњу у „Српском Сиону“ звучну фирму „званичан лист за црквено-автономне потребе српске православне митрополије карловачке“?

У Карловцима као средишту српског народног и црквеног живота карловачке митрополије излази и неки „Богословски Гласник“ за верско-догматске и црквено-духовне потребе српске православне митрополије карловачке.

Неки И., за којим се крије канда главом сам Уларион, није могао мирне душе гледати на лаворике, које у автономној борби у брзо његов колега од „Српског Сиона“ са патентираним проналаском „да нашу народно-црквену автономију може уредити једино влада и комесаријат“. Наш И. разбијао си је дуго и дуго своју учену главу, док и он није наишао на једну оригиналну мисао, која га као автономног организатора ставља уз бок истом фра Митру Руварцу. Истина, мисао фра Митра Руварца, да се уређење автономије препусти искључиво владином комесаријату, оригинална је и лепа, али што ће бити донде, док дође до комесаријата, што ће бити онда, ако у опште не дође до комесаријата?

Над тим питањем забринуо се и наш И. vulgo Уларион, јер у том је видио Ахилову пету фра Митровог автономног уређења. Поред сазнавања богословских истина дошао је и наш Уларион до автономног сазнања, да се досадашњи начин автономне и манастирске управе неда никако у склад довести са епархијским скупштинама, народно-црквеним сабором и саборским одбором. Требало је нешто изнаћи, што ће епархијске скупштине, народно-црквене саборе и саборске одборе учинити сасвим излишним. Уларион је то „нешто“ пронашао, и тај свој проналазак отштампао је у „Хроници“ III. књ. 2. свеска „Богослов. Гласника“ под страшним насловом „Болесне прилике у нашем црквеном автономном животу“.

Уларион је већ у самом наслову елиминирањем народа из автономног живота најдрастичније наговестио језгро свог проналаска, садржај своје писаније. Тај духовни проналазак оца Улариона наишао је на таково допадање у владичанском двору пакрачком, да му је онђе не само подељен патенат на тај проналазак, него је трошком владичанског двора пакрачког тај духовни проналазак оца Улариона из „Хронике“ III. књ. 2. св. „Богослов. Гласника“ отштампан у стотине и стотине примерака у сподоби брошуре, те је са тим брошурама поплављена цела епархија пакрачка, а понаособ рајићки протопопијат. Ви се

ПОДЛИСТАК.

АДИЂАРИ.

— Ги де Мопасан. —

Господин Лантен осети да је ухваћен. У познао се једно вече код свога шефа са неком девојком и заљубио се.

Била је кћи неког егзекутора из провинције, који је умро пре неколико година. Мати дође с њом у Париз и поче посећивати поједине породице у тој варошкој четврти, у нади да ће како год удати своју кћер. Обоје су биле сироте, али поштене. Девојче беше сама невиност и скромност, сваки ју је хвалио велећи благо оном, ко је узме за жену.

Господ Лантен, који је онда био тајник у министарству унутарњих послова и имао 3500 франака плате, запроси је и узме је.

Био сретан пресретан. Домазлук је водила са таком вештином, да је изгледало мало на раскош. Пажљива, мила, тако да ју је после шест година већма волео него у почетку.

Само није волео две ствари код ње: што је волела да иде у позориште и лажне адиђаре. Увек се налазила по која пријатељица, која би јој набавила по ложу и онда је он морао хтео не хтео да иде у позориште, а то је после силних канцеларијских послова за њега био терет. Напослетку је молио, нека оде са којом својом пријатељицом, па та ће је допратити и кући. Испочетка се опирала, велећи, да то није у реду. Доцније је, из обзира према мужу пристала на то, а он јој је био за то захвалан.

Мало по мало па из тог честог похађања позоришта, излеже потреба помодног одела.

Али су њене тоалете, као и до сад, и ако укусне, биле врло просте и скромне, па баш тиме се још већма истицала њена красота. У ушима јој обоци од кристала, замењујући дијамант, на врату украс од лажна бисера, осим тога брезлетне, чешљеви све то украшено најлепшим имитираним драгим каменом.

Муж би више пута разљућен оваким ћефовима, рекао:

— Драга моја, кад човек већ неможе да набави себи прави адиђар, онда нека сјаје у адиђарима своје красоте, јер то је најлепши украс.

На то би се женица благо насмејала и рекла:

— Па што ти је то противно, кад ја у том налазим уживања? То је грех мој. Знам да имаш право, али човек није у стању да промени своју природу. О, како би обожавала прави адиђар!

И уз то би показивала бели бисер и камење. — Гледај само, душо, како су лепо начињени! Човек би се читаво заклео да су прави.

Муж се смејао и рече:

— Имаш таких ћефова, као каква Циганка.

Више пута, седећи тако уз камин, донела би она своју кутију, где је — по речима свог мужа — држала своје »којештарије«, па би их — вадећи из ње своје адиђаре — са неком страшћу посматрала и вешала своме мужу о врат и смејући се у сав глас рекла:

— Ала ти смешно стоји овај бисер — и загрливши га љубљаше га страсно.

Једно зимско вече била је у опери. Дошла је кући сва смрзнута и најежена. Идући дан поче кашљати и за осам дана умре од запаленња плућа.

Лантен да полуди за њом. Тако је био очајан, да је за месец дана оседио. Плакао је од јутра до мрака.

Ни време није могло да му утиша бол. Више пута, кад му дођу колеге за време званичних часова, да се разговоре, тек примете, а њему се лице надује, нос отегне, а из очију капљу сузе потоком.

Собу своје жене оставио је недирнуту. Кад год би се затворио у њу и премишљао о њој: Намештај, па и њене хаљине, остале су онако како их је она метнула.

Али наскоро поче познавати живот и непријатне стране његове. Плата му, из које је за живота женина покривао све потребе у домазлуку сад једва да покрива његове личне потребе. Зачуђен се питао, како је то само она знала да подели, па да је било и најфинија вина и најбољег јела, а сад ето он то неможе да набави из своје скромне плате.

Уплео се у дугове, тако да кад једног јутра није имао ни један су у џепу, реши се да што прода. Сијну му у памети: а што не би

већ бојите, да ће сада доћи до расправе о чл. XI. и XII. привремене епарх. уредбе. Небојте се! Отац Уларион са својим проналаском онемогућио је за сва времена било какве расправе о нашим автономним уредбама. Чујте и дивите се!

Проналазак оца Улариона колико и јесте генијалан, ипак је врло једноставан. Суштина његова састоји се у овоме:

1.) Закон је само оно, што одреди епархијска власт;

2.) Сваком одређењу епархијске власти мора се безусловно и безодвлачно свако покорити под инаком претњом, да ће у противном случају т. ј. ако се не би задовољио са одредбом епархијске власти, него би као какав безбожник усудио се можда против одредбе епархијске власти тражити лека и помоћи код саборског одбора или код самога сабора, бити проглашен анархистом, над којим ће се изећи најтежа црквена казна, казна анатеме;

3.) Епархијска власт, то је сам епископ.

По овом проналаску оца Улариона, немају епархијани са својим ограниченим подајничким разумом више никаквог права размишљати о автономним уредбама и бавити се њиховим тумачењем, или можда чак разбирати о томе, да ли која одредба епархијске власти одговара закону или не. За њих мора бити само оно закон, што је одредила епархијска власт. То је бар једноставно и јасно. Ако је пак то једноставно и јасно, онда је још једноставније и јасније, да ее ни један епархијанин не сме жалити против решења епархијске власти на какову другу автономну власт, као што су сабор и саборски одбор. За епархијанина нема ни другог закона ни друге власти до ли једине и свемогуће епархијске власти. Све довде је једноставно и јасно. Сумња настаје тек код питања, одкуда и како може бити епархијска власт сам епископ, када епархијску власт сачињавају и по епархијској скупштини изабрани чланови конзисторије, административног и школског одбора? Кога у том питању спопада сумња, нека се слободно ради обавештења обрати на пакрачког епископа, а овај ће га послужити са најтачнијом информацијом.

Ево како: У седници административног одбора епархије пакрачке, у којој седе и чланови из протопопијата рајићког установљује се дан избора епархијских скупштинара и дан састанка епархијске скупштине. У тој седници ни једном речцом неспомиње се, како ће се бирати, да ли по чл-у XI. или по чл-у XII. привремене епархијске уредбе. Ипак на дан избора епархијских скупштинара у рајићком протопопијату слушају исти чланови административног одбора епархије пакрачке из рајићког протопопијата у својству изборника, где им се чита отпис епархијског административног одбора пакрачког, који одређује, да се епархијски скупштинари бирају по броју установљеном у чл-у XII Неверујући ономе, што им се прочитало, лећају се самог отписа, да се на своје очи осведоче о истинитости онога, што им се прочитало. Све мисле овде се ради о каквој погрешци пера или нечитком рукопису. Читају и читају, мисле овамо и онамо, али све бадава, артија им каже тек једно, да садржава оно, што они у административном одбору нису решили. То казује артија и помоћу те артије долазе они до сазнања, да је у истини епархијска административна власт једино епископ и нико други.

Замислите сада какво се широко поље рада отвара реакцији по генијалном проналаску Уларионовом о свемоћи епархијске власти vulgo епископа.

Прво и прво епископ ће имати само онакву епархијску скупштину, какву он хоће и жели, јер избори мораће се обављати само онако, како он то одреди у отпису у име административног одбора макар и мимо њега. Друго епископи постаће на тај начин у нашој автономији нека врста непогрешних римских папа, барем у толико, што се против њихових решења под претњом анатеме неће смети жалити на овоме свету никоме. а на другоме једино Богу. Од сада ако који епархијанин буде незадовољан са решењем епархијске власти мораће пре свега сачекати смрт свога епископа, мораће онда и сам преселити се на онај други и бољи свет, да онде тражи лека против незаконитости и самоволе епархијске власти, јер на овоме грешном и чемерном свету то му под претњом анатеме забрањује господин Уларион.

Криза у Угарској.

Будимпешта, 14. (27.) априла.

Данас је био последњи дан када се још могло избећи ванзаконско стање.. Да је заступнички дом данас усвојио законски пројект о индемнитету у првом и другом читању, сутра, уторак могао би га усвојити у трећем, и послати га великашком дому, који би могао у среду држати седницу и усвојити га. Још истог дана могао би нарочити гласник однети овај законски пројект краљу у Беч на санкционисање и исте ноћи донети га натраг у Будимпешту. На тај начин влада би 1. маја имала индемнитет и криза би била решена — за неко време. Међутим заступнички дом није усвојио индемнитет, те ће на тај начин држава од 1. маја доћи у ванзаконско стање: 1. маја влада ће издавати чиновницима плату и покривати остале државне издатке без овлаштења саборског на своју руку и на своју одговорност; од 1. маја влада нема права да прибира порезу, нити да је утерује егзекутивним путем. Ако пак крај свега тога буде чинила, она ће то чинити против закона и на своју одговорност.

Данас беше последњи дан: дванаести час, да се држава сачува од ванзаконског стања. Још пре него што се отворила седница заступничког дома, по коридорима се поговарало и нагађало о споразуму између владе и опозиције: да ће опозиција положити оружје и дати влади индемнитет. Говорило се, да је влада усвојила предлог Беле Барабаша, да распусти сабор и да новим изборима апелује на становништво, да оно реши спор између опозиције и владе око војничких предлога и да би опозиција у том случају била вољна одустати од опструкције против индемнитета.

Али ове оптимистичке наде разрушио је сам Барабаш изјавивши пре дневног реда, да би по његовом мишљењу овакво апеловање на народ имало смисла само у том случају, када би при изборима добила израза права и нефалзификована воља народа. А то је по данашњем саборском систему немогуће. Прво би требало извести нову поделу изборних срезова и увести право тајног гласања, па тек онда би се могло апеловати на становништво.

Влада наравно није вољна да подсече дебло на коме седи.

Од споразума дакле нема ништа и опструкција је настављена... Па ипак је на данашњој седници било промене: данас није опструисала опозиција него сам министар-председник Коломан Сел. Јер досада би опозициони говорници испуњавали целе седнице својим говорима, а данас је по њиховом примеру учинио то исто и министар-председник.

У дугом говору, којим је требао расчистити ситуацију министар-председник није рекао ништа ново. Најзначајнија му је изјава да влада због ванзаконитог стања не ће поднети оставку, докле год ужива поверење круне и саборске већине. Војничке предлоге не може и неће повући натраг. За делање своје у ванзаконском стању прима одговорност, а одговорност за ванзаконско стање баца на опозицију. Осим тога изјавио је министар-председник, да за време ванзаконског стања неће учинити никакво дело, које се противи уставу и законима... Коломан Сел изјавио је дакле на данашњој седници све оно, што су досада трубили владини листови. Ново није рекао ништа. Ситуација се дакле данашњим говором министра председ-

---

продао нешто од оне женине »којештарије,“ адиђара, и онако их никад није волео.

Дуго је тамо рио у гомили светлих камења, а беше их пуно, јер жена их тако рећи свако вече куповала и доносила кући. Наиђе на велики украс за врат, и он му се учини по најзгоднији за продају, добиће за њега ваљда шест до осам франака. Као лажан адиђар, био је врло фино израђен.

Узе га и пође у званије. Пође буљеваром, да види код кога ће драгуљара да уђе.

Напослетку нађе једног и поцрвенивши, што је до тог дошао да мора овако незнатну ствар да продаје, уђе унутра.

— Господару, волео би знати, на колико ви цените овај адиђар?

Драгуљар узе адиђар, погледа га слободним оком, па кроз увеличавајуће стакло, дозове и свога помоћника, шапутао је с њим, и мету га на сто гледајући га из далека.

Лантену није то баш било мило и већ да каже: »знаш да нема никакве вредности,« а драгуљар рече:

— Господине, вредност овог адиђара је дванаест до петнаест хиљада франака, али га не би могао од вас узети, док не докаже те да је ваш.

Удовац разрогачи очи, као онај, који не може нешто да разуме.

— Шта велите?... Јесте ли ви сигурни у томе?

Златар је ово чуђење друкчије тумачио и чисто увређено рече:

— Можете отићи и другом, да питате, хоће ли вам дати више. Мени највише петнаест хиљада франака вреди. Можете ми га поново полудити, ако на другом месту не добијете више.

Лантен се тако забезекно, да је и несвесно узео адиђар и изашао напоље, само да буде на само и мало размисли о ствари.

Кад је изашао на улицу поче се смејати. Ох, луда! Глупак! Што га нисам ухватио за реч? Драгуљар, па неуме да разликује лажни адиђар од правог.

Наиђе на другог драгуљара. Овај тек што је видио адиђар, одмах повика:

— Сто му мука! Ја познајем овај комад! Од мене је!

Збуњени Лантен га запита:

— Шта му је вредност.

— Господине, ја сам га продао за двадесет и пет хиљада франака, а даћу за њега осамнаест, у колико ми, у смислу закона, докажете како сте дошли до њега.

Лантен седе, сав се укочио од чуда.

— Али... али молим... погледајте боље; ја сам до сад мислио, да је лажан...

Драгуљар запита за име.

— Драге воље. Зовем се Лантен, чиновник сам у министарству унутрашњих послова. Стан ми је Ри де Мартир 16.

Драгуљар отвори своју књигу.

— Јесте, тако је, 20. јуна 1889. ми је наређено да га тамо пошљем на адресу госпође Лантен.

И онда погледаше једно у друго. Лантен ван себе од чуда, а драгуљар у уверењу да има посла за лоповом.

На то овај последњи рече:

— Хоћете ли да ми оставите овај адиђар за двадесет четир сата? Даћу вам признаницу о њему.

Лантен промуца:

— Разуме се — свакако. И остави дућан с признаницом у џепу.

Кад је прешао преко улице, пође противним правцем; кад је приметио да се забунио, упутио се Тиљеријама и прешао преко Сајне; али поново нађе да се забунио, те се врати до елисејских поља, а још није био са собом на чисто. На послетку силом поче мислити. Жена му није имала новаца за тако скупе ствари, то нема сумње. Онда би ово био поклон! Јест поклон! Али од кога? Зашто? Застаде за тренут на сред тротоара. Страшна сумња му ниче у срцу. — Ох!... Па онда су и остале ствари поклон! Осећао да се земља љуља под ногама његовим. Разшири руке и паде онесвешћен на земљу.

Дошао је себи у некој апотеци, где су га унели. Одвезе се кући и закључа.

Све до зоре је био ван себе, плакао је. Изнурен од бриге и туге леже у постељу и тврдо заспи.

Сунчани зрак га пробуди. Устаде полагано,

седника није ни мало изменила; она је и сада исто тако мутна нерашчишћена и пуна неизвесности као што је била и јуче. У досадашњој борби својој с опозицијом влада није показала никаква успеха и то је министар председник признао јавно и отворено.

Сада наравно настаје питање: шта ће бити после тога? Једно је јасно: државом се не може дуго управљати без прорачуна или индемнитета. Ванзаконско стање не може бити дуга века. Због тога се у овдашњим политичким круговима говори о раду владином, као и свршеном чину. Вечерњи опозициони листови веле, да је данашњи говор министра председника у сабору био „лабудова песма.“ Као његов наследник спомиње се гроф Јулије Андраши...

Међутим има у говору министра председника једно место, које поближе занима нас Србе. Угарска, рекао је министар председник, мора чувати свој устав јер — није Србија...

Да се тужимо на исмевање, карикирање и омаловажавање? Не можемо. Једино можемо да погнемо главу, да поруменимо од стида и да — ћутимо!

Политички преглед.

Хрватска и Славонија. Опозиционални посланици управили су на бана граваминалну представку, којом разјашњују последње изгреде, и траже, да се укину забране скупштина за финансијалну самосталност; да се измени пракса при конфисковању новина, и да се укину мађарски натписи и заставе.

У Горњем Карловцу било је у недељу демонстрација, особито на железничкој станици. Велики жупан Будисављевић отпутовао је тамо из Загреба на истрагу.

Рат између Енглеске и Сомала. После два енглеска пораза, која су им у Африци нанели дервиши, стигла је вест и о једној победи Енглеске. Војска енглеска под генералом Манингом била је од непријатеља по све опкољена и тешком муком спасла се од ужасног пораза. У крвавој борби, у којој је стигла помоћ, нанела је осетне губитке непријатељу, јер је од дервиша пало по енглеским извештајима њих 2000. Ти исти извештаји веле, да се незна још, колики су енглески губитци. Ово је свакако врло чудновато и биће да хоће да сакрију број палих Енглеза. Но енглески извештаји веле и сами, да је положај Манингов још увек врло опасан, јер се налази у средини крвожедног непријатеља, који га може и сатрти док му помоћ не стигне. Енглески листови износе, да су они народи, који су били у јужно-афричком рату против ње, данас уз њу, јер се овде не ради о златним и пребогатим мајданима већ о борби за културу. И још износе, како ће и по Италију бити од велике користи, да се једном унесе култура и укроте дивљи дервиши у земљи, која је између колонија Италије и Енглеске. Па ти листови надовезују, како су у Лондону и дошли на ту замисао, да Италија најлакше може да прискочи у помоћ војсци енглеског генерала Манинга. И надовезују, како је баш зато и сретан случај, што ће сад енглески краљ учинити своју посету Италији, јер ће тако оба владара усмено моћи ствар много брже решити, но да се поведе дуга преписка између Лондона и Рима. Јасно је за чим Енглеска иде. Она је и опет лакомислено загазила у рат са афричким сомалским дервишима, положај је њен тамо врло незгодан и сад иде за тим, да у тај рат увуче и Италију. Пре Италије хтела је да увуче у тај рат абисинског владара Менелика и енглески су листови већ јавили, како је Менелик по уговору требао са 10.000 војника да изиђе против дервиша. Но одмах после последњег пораза енглеског, енглески су листови изнели, како се абисинска војска није ни жива нигде показала. Мудри Менелик је без сумње провидео лукавог Енглеза, и није хтео да му буде путунција. Сигурно ће и Италија увидети, у шта хоће Енглеска да је увуче, те ће се добро чувати таких подхвата, који је могу врло скупо стати. А врло ће се брзо показати, да ли се Енглеска дигла против сомалских дервиша, само за то, да унесе у њихову земљу културу. Та ти дервиши нису до сада ништа друго тражили, но да их Енглеска на њиховом огњишту остави на миру, а на то су без сумње имали права.

Догађаји у Старој Србији и Маћедонији.

Бугари подстичу Арнауте против Срба.

Из Скопља јављају: Бугараши у Старој Србији подбадају Арнауте против Срба, говорећи им, да ће Србија заузети цео Арнаутлук. Арбанаси мисле, да је то крајњи циљ реформама, те зато прете покољом Србима у косовскоме вилајету. Срби се налазе у великој опасности.

Турске мере против Арнаута.

Из Скопља јављају: Из Цариграда је дошао налог Хилми паши, да турска војска, која је концентрована у Веризовићу, одмах предузме војне операције против Арнаута, који сметају да се реформе изведу у Старој Србији. Одавде се непрестано шаље турска војска у Веризовић. Ситуација у косовскоме вилајету врло је озбиљна. Трговина је стала. Сав свет је веома забринут.

У шта се уздала до сад Порта.

Из Цариграда јављају: Порта је до сада рачунала, да велике силе нису сложне међу собом о реформама у Старој Србији и Маћедонији, и према томе она је оклевала, да предузме енергичне кораке против Арнаута, који се противе извођењу реформама. Сада пак, када су Немачка, Француска, Енглеска и Италија преко својих посланика у Цариграду изјавиле, да су солидарне са Русијом и Аустро-Угарском у питању о реформама, султан се решио да не мази више Арнауте, него да их милом или силом склони, да пристану на реформе. — Из овога се види јасно искреност Порте у ствари реформама. А тешко је врло веровати и у искреност овог најновијег султановог решења.

Турски упади у Србију.

Из Београда јављају, да су у недељу прешли турски војници у Србију, и то код карауле Бели камен, и отели тамо нешто марве, а одвукли преко границе и једног сељака, кога су после пустили. Ради несигурности на граници, која се још и тиме повећава, што се турска војска рђаво рани и не добија плате, те се с тога мора да одаје на пљачкање, обратила је српска влада пажњу београдских посланика Аустро-Угарске и Русије на евентуалне опасности, које би могле отуда настати.

Држање Арнаута.

Из Беоорада јављају такође, да су се Арнаути из Љуме, и већина оних из Пећи, изјавили за реформе (?), пошто се Хилми-паша тако енергично држи. Из Веризовића отишли су 20 батаљона у Призрен, а у Веризовић долазе нови батаљони.

Отац Тимотије у Крушедолу.

Отац Тимотије путује на другу калуђерску скупштину у Крушедол. Да га познајете, па да му загледате у лице, нашли би, да се он управо не зове Тимотије, него друкчије али то не мења ствар.

Дакле путује! А на далеком путу мучи га непрестано мисао: — Зашто ли их зову? И шта ће бити на тој скупштини? На прву калуђерску скупштину није ишао, јер је знао шта ће бити, и далеко му беше да оде. Али сад мора да је нешто крупно, врло крупно..

Већ хоће да се ухвати сутон кад угледа торњеве и кубета Крушедола. То је сад први пут, што види тај историјски манастир...

Кад стиже у манастир, примети вреву и ужурбаност послуге. По свему види, да има

да иде у званије. После оваких удара посао још теже пада; за то написа шефу писмо и извину се. Онда му паде на ум, да мора поново до драгуљара, али поцрвени од стида, кад се сети свега. Дуго се ломио. Али тек неможе адиђар њему оставити, обуче се и изађе.

Време је било лепо. Сиротиња луташе овамо онамо по улици.

Кад их је опазио, помисли: »Како су срећни они, што имају имања. Новцем се да растерати и брига и туга; човек оде куда хоће; путује, разоноћава се. Ох, кад би био богат.«

Уједанпут осети да је гладан, та није јео од прекјуче. Али џепови му беху празни и а ђидар му опет паде на ум. Осамнаест хиљада франака! То је огромна свота. Двадесет пута се накањивао, да уђе драгуљару, али га све беше стид.

Али био је гладан, гладан као курјак, а нема ни суа у џепу. Уједанпут се реши, прејури преко улице, да не би имао кад предомислити се, јурну у дућан драгуљарев.

Чим га драгуљар опази, одмах понуди столицом. Помоћници га крадом погледаху, а на лицу им осмејак.

Затим га поче драгуљар уверавати, да је ствар у свом реду и да је он и сад вољан дати обећану своту.

Лантен прошапута:

— Добро, пристајем!

На то драгуљар извади осамнаест комада великих банака, изброја их и пружи Лантену, који потписа признаницу и тури новце у џеп.

Излазећи рече драгуљару, који га је смешећи се испраћао:

— Имам... имам још адиђара, који потичу из истог наследства, хоћетели и оне да купите?

Трговац се поклони.

— О, зашто не, господине?

Од помоћника један изађе да се сит насмеје, други брише нос, да би забашурио.

Затим Лантен рече са свим озбиљно:

— Па онда ћу вам донети и остале.

За тим седе у кола и оде по друге адиђаре.

Кад је после једног сата поново дошао драгуљару, још није био доручковао. Седоше, да прегледе ађидаре комад по комад. Скоро су сви код њега купљени.

За тим поче Лантен да замера процени, тражио је да му покажу пошто су били продати и што је већа свота била, све је гласније говорио. Велике минђуше са бриљантима вреде двадесет хиљада франака, брезлетне тридесетипет хиљада, игле, прстење и медаљони шеснаест хиљада, остали адиђари смарагди и safири четрнаест хиљада франака; цела свота изнесе неких стодеведесет и шест хиљада франака.

Трговац с неком прикривеном иронијом рече:

— Ови су ађидари од таке особе, која све своје уштеђене новце даде за адиђаре.

Лантен одговори са свим свечано:

— То исто тако један начин за уштеду новца, као и сваки други. За тим оде, пошто се прво удесио с трговцем, да пре коначне погодбе, даде и од других проценити ађидаре.

Кад је изашао на улицу, осећао се читаво радостан, да би све играо. Доручковао је код Воасена попивши флашу вина за двадесет франака.

За тим седе у фијакер и оде у буљонску шуму. Са неким омаловажавањем гледао је приватне кочије и све би да викне, да сви чују: »Та ја сам богат! Имам две стотине хиљада франака!«

Уједанпут му паде на ум и министарство и оде онамо. Смело уђе своме шефу и јави му, да тражи отпуст, јер је насљедио тристотине хиљада франака. За тим се рукова са колегама саопштивши им шта мисли радити у будуће.

Ручао је у Café Anglais, До њега је седио неки отмени господин и није могао да се уздржи, а да му не каже, како је наследио четир стотине хиљада франака.

Први пут у животу није му било дуго време у позоришту и то вече је провео у женском друштву.

И доцније се, тако после неких шест месеци, поново оженио.

Превео: —ИК—

већ много гостију. Упита за собе оца архимандрита и они га упутише.

Скоро ће дознати: шта ли их зову, јер да су по среди веома важне ствари у то не сумња . . .

У тим мислима дође до једних врата, закуца и отвори их. Али као да га је поразио гром, застаде као укован.

У соби се бори дан са сутоном . . . На зиду, у дубини собе спази кип Исуса Христа, пред којим гори кандило. А ближе на дувару је римска икона матере Божије . . .

Запрепастио се! И њему дође мисао на митрополита Виђентија Јовановића, који хоће да преведе Србе — на римску страну. И сети се, да икона матере Божије која виси онде о дувару подсећа на ону икону матере Божије, коју је описивао митрополит Виђентије кад хтеде да преводи српску господу на унију:

„У Бечу видех једну икону
Из Рима што је онуд пронеше . . .
Приказује ти мајку Божију
У свој дивоти славе небеске;
На десници јој чедо, млади Бог,
Анђелски кор над главом благује.
Око ње слава блаженство и рај . . .“

Шта ли ће мадона овде у српском православном манастиру?! Шта ли ће онај кип? И неће ли овде на калуђерској скупштини устати какав други Виђентије и говорити о цркви Петровој . . .

У једном трену пролетоше му кроз главу све ове мисли. А у другом трену наже напоље . . . Не из собе, него из манастира . . .

У авлији манастирској, где се окреће за својим колима, сусрете се са једним старим намесником, код кога је био још као искушеник.

— Камо си нагао, синко? — пита га оседели намесник.

Отац Тимотије исприча нагло, испрекидано, шта му је на срцу.

Старац, намесник, се слатко насмеја. Потапше оца Тимотија по рамену и рече му:

— Не знам ни ја још зашто нас зову. Али врати се натраг, синко, јер си ти случајно заишао у собе — Финине. А знаш, она је католикиња . . .

Вести из места и са стране.

Дарови за свету саборну цркву.

Поводом тим, што је српска црквена општина новосадска одлучила, да се из основе преоправи св. саборна црква, известила је председништво поменуте општине гђа Љубица Симе Матавуља, да ће на преоправку цркве да дарује две хиљаде круна у спомен свог покојног мужа Николе Димовића. Уједно је изјавила и гђа удовица покојног Ђорђа Ф. Недељковића, да ће, чим почне преоправљање, исплатити легат свог покојног мужа од десет хиљада круна, учињен у сврху поменута преоправљања.

Парастос Шчербини.

Пишу нам из Мола: Наше грађанство је приредило на заузимање пароха г. Д. Јосимовића на мали Ускрс после свете службе свечани парастос неумрлом заступнику српском Шчербини. Црква је била пуна грађана, а на кору је наше вредно певачко друштво уз лепо појање наша два свештеника врло дивно опело појало. После парастоса је говорио поп Душан врло лепо о животу, раду и мученичкој смрти покојника Шчербине, што је народ до срца гануло и врло пажљиво саслушао, а на крају је из дубине душе кликнуо: Слава великому покојнику и брату Шчербини!

Наше народно позориште у Ковину.

После десет година дошла је дружина српског народног позоришта са свима манама рада и реда. Доста је жалосно, да за тако дуго време није имала искуства, па да се поправи оно, што већ свако види да — не ваља. Успеха би било, да је у први мах дошла, кад смо је очекивали, овако је резултат материјални дефицит. Одавде је отишла дружина у Белу Цркву, где јој бољег успеха желимо, а и више пажње у препоруци репертоара.

Демонстрације против Словена.

Из Беча јављају, да је словенско друштво „Покрок“, у славу свог 40-годишњег постанка приредило у бечком Карловом позоришту и свечану преставу. Кад су велико-Немци чули за то, искупили су се њих 400 под вођством посланика Штајна пред реченим позориштем и демострирали су против тог словенског славља. Певали су познате песме: „Wacht am Rein“ и „Deutschland, Deutschland über Alles“. И полиција, која је за то раније сазнала, била је у великом броју на лицу места искупљена. Три особе је била због изгреда затворила, но одмах их пустила, чим је имена њихова прибележила и установила ко су. Престава у позоришту свршена је до краја, а присуствовао јој је и чешки народносни министар Режек.

Нов закон о штампи у Аустрији.

По новом законском предлогу о штампи, који се сада претреса у пододбору аустријског сабора, биће новине ослобођене од полагања кауције, и од биљеговине, те ће бити колпортажа (продаја по улицама и на јавним местима) слободна.

Демонстрације против Јевреја у Бесарабији.

Сада се тек износи да су демонстрације у Бесарабији против Јевреја имале врло широк обим. Није било само тих демонстрација у једном или два места већ у читавим крајевима. И ако је власт раније сазнала за врење против Јевреја, и ако је умножила полицију и спремила и војску за сваки случај, те су демонстрације опет о православним ускршњим празницима изведене. Повод тим демонстрацијама је био тај, што је у варошици Дубосари, гувернije Керзонске, у којој варошици седе махом Јевреји, нађен у води леш хришћанског дечака по имену Рибаленка, а на лешу јасни трагови насилне смрти. Глас се одмах као муња разнео, да су Рибаленка Јевреји удавили и његову крв употребили за своје верске обреде а за време својих празника. И нашле се особе, које су тврдиле, како су својим очима виделе, да је Рибаленко ушао у један чивутски дућан и да отуда више није изашао. Листови су ту вест одмах распространили а народ се јако усколебао. Власт је чинила све да узрујане духове стиша, леш је извађен из гроба и листови су моморали донети мишљење стручњака, да је смрт Рибаленкову проузроковала туча. Но све то није помогло. Узрујан се народ дигао на православне ускршње празнике против Чивута у врло многим местима Бесарабије, многе је од њих испребијао и добру њихову квара нанео. Војска је једва сузбила гнев узрујаног народа. Но мир још није сигуран и Јевреји се боје нових пападаја.

Сујеверје никако да се излечи.

У Србији, у Врањи, десио се недавно овај занимљив догађај, који јасно доказује, да се сујеверје и у нашем ратарском сталежу врло тешко искорењује. Ево како се тај догађај десио: Једна жена, коју су познавали већ, да је претеране ћуди, уобразила је била себи, да је на једном брду више села Лукова закопана круна цара Лазара и да она треба да је откопа. Залудила је била са том ствари и још других 11 особа тако, да су се ове подигле и отишле с њоме на речемо место. Ту већ пуних 7 дана чекају валог Божији па да отпочну откопавање круне цар Лазара. Окружни начелник је више пута искушао да их саветом одврати од те луде намере, и на послетку кад је видео, да су толико занесени и да ту никакав савет не помаже, а он је наредио да се откопава обележено место, те да се тако својим рођеним очима увери о заблуди својој. Доиста врло често само такав поступак и помаже и доводи заблуделе до свести и трезвености.

† Сергије Тапавица.

У недељу 13. (26.) априла преминуо је Сергије Тапавица, умировљени војни надпоручник и благајник новосадски, а отац нашег варошког подбележника др. Ђорђа Тапавице. Опело ће бити данас, у уторак 15. (28.) априла у успенској цркви, а за тим сахрана у успенском гробљу. Лака му била црна земља!

Учитељски збор новосадског школског среза.

Десети састанак овог учитељског збора, био је у прошли четвртак, 10. (23.) априла о. г., у *Пивници*, где је, међу осталим, одлучено, да у будуће буде пролећна седница збора свагда у Новоме Саду, а јесења у једном од других места у срезу. На пивничком састанку ваљало је констатовати — против надања — *две* изванредне појаве. На име, што је на збору био веома леп број пивничког српског становништва. Било је ту од почетка, тако рећи, до краја, и женских и мушких, и старих и младих. И све је то пажљиво слушало и мотрило, шта и како се ради. То је једна од тих појава. А друга је, што су сви, у лепом броју искупљени чланови збора, били потпуно свесни своје дужности, те, као такви, издржали у раду зборском до краја — *као никад до сад*. И дао би Бог, да сваки члан збора и у будуће свагда и у свему буде тако истрајан у своме раду, као што је показао, да уме то да буде овом приликом. А сам рад збора био је врло обилан и донесене су многе паметне резолуције, а поводом расправа чланова збора, Душана *Мокића*, који је расправљао *о пчеларству*, Виде *Увалићеве*, која је расправљала о задаћи *учитељице, као културне и просветне раднице народне* и К. *Миловановића*, који је расправљао *о дужностима и правима учитеља и учитељица на српској народној школи у митрополији карловачкој*. — Све те расправе саслушане су врло пажљиво, а да су биле од јака утиска, сведочи то, што се о њима, после збора, много разговарало и објашњавало. А нарочито нам је мило, што се баш ратарски *женски* свет заинтересовао јако о лепој и смишљеној расправи гђце Виде *Увалићеве*, те много разговарао после седнице о томе, како би наше учитељице народне, за народну ствар, много могле да учине само — кад би хтеле. — У опширној расправи пак, учитеља, К. *Миловановића*, изложене мисли, изазвале су живу и опширну дебату, у којој су учествовали многи чланови, те су, најзад, по предлогу Миловановићеву у напредном духу донесене резолуције гледе опште уређење школе народне, положаја њеног главног радника, учитеља народног, гледе стручну управу и надзор школски, као и гледе дисциплинарна правила уопште и учитеља, као појца и чтеца у цркви. И поверено је новосадском учитељ. збору, да у споразуму с другим зборовима учитељским, *донесе нацрт за нову уредбу школску*, који би се нацрт имао претрести на општем — митрополијском — учитељском збору, а после поднео на надлежно место ради усвојења. У погледу *побољшања учитељског материјална положаја*, напуштена је, још пре седнице, мисао, да се збор обраћа ради тога на *угарски државни сабор*, него је усвојено, да се тога ради обрати својим путем и начином, на *Српски Народни Црквени Сабор*, као једино на то позвани форум. — Из седнице је поздрављен г. епископ *Митрофан* оваквим брзојавом: *Српски учитељски збор новосадског школског среза* на састанку своме у Пивница, поздравља Ваше Високопреосвештенство као председника своје више школске власти и изјављује, да никако злонамерно новинарско писање неће створити јаз између Вас и нас. На то је одговорио г. епископ: Захваљујем збору на поздраву. Желим успешан рад око напретка школа. Шаљем архијерејски благослов! — После званичног дела пак, сви чланови збора једнодушно су изјавили своје највеће негодовање „*Бранику*“ са његова злонамерна писања против народних учитеља и своју солидарност гледе становишта „*Школског Одјека*“ у том погледу. — А кад је и то прошло, остаде заједнички ручак, на којем је пало лепих здравица Пивничанима, учитељству народном и народу српском.

—в—

Брзојави „Застави.“

Стигли 15. априла.

Овације Селу.

Будимпешта. Либералан клуб је јуче у вече приредио министру председнику Селу велике овације због његова велика говора у сабору.

Са угарског сабора.

Будимпешта. Посланик Полоњи доказује да је команда у војсци само зато немачка да је погажен угарски устав. — Пита ко је премапотписао декрет, да језик у војсци буде немачки. Краљу је само дата условно команда, вођство и унутарња организација војске. Министар-председник одговара, да нема никакве повреде устава у томе.

Долазак краља у Будимпешту.

Беч. Краљ долази 6. маја у Будимпешту где ће се дуже бавити.

Немачки сабор.

Берлин. Сутра ће у сабору отпочети велика расправа у ствари интерпелације, кад ће се отказати трговачки уговори.

Опет промена владе у Србији.

Београд. Полузванично се потрђује вест, да ће у садашњи кабинет Цинцар Марковића доћи 4 либерала.

✝

Јавна захвалност.

Свима познаницима Србима, који су мога сина

Роберта

до вечне куће испратили, овим путем изричем моју најсрдачнију захвалност.

Нови Сад, 27. априла 1903.

Јосиф Круфа.

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског иревео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (27)

— Овај је синовац купио од мене двије десјатине шуме, — поново рече Пересвјетов Беркутову, показујући на Тихона, који је био зинуо у сав глас.

„Два пуда кудеље-деље-деље . . .“

— А ти тераш кера? — запита Беркутов Пересвјетова.

— Ето тако, — одговори овај, — пуца ми срце брате. На рубу сам пропасти. За годину дана готов сам. Продаће ми добро. И ето, од јада пијем. Кад пропадам, нека пропадам.

Пересвјетов се изненада засмија.

„Е, држи се!“ — помисли Беркутов.

Но Пересвјетов се није више смијао, него је гледао преда се разрогаченим очима. Лице његово од један пут поблиједјело.

— Тешко ми је, — простења он, вртећи главом, и одмах затим викну: — Тихоне брате — ракије! Волиш ли ме? Овај је синовац купио од мене шуму, — рече он по трећи пут Беркутову.

— Тишка, деране, и мени пива! — засмија се Петар Петровић.

Он је очевидно боцкао Тихона. Но овај доброћудно наточи и њему.

Беркутов завртио главом.

— Доста си ракију ждерао, — рече он Пересвјетову и оте од њега чашу. — Биће боље да пијеш са мном чај, и онако си трештен пијан. Или ћеш можда селтерске воде?

— Брате... селтерске... простења Пересвјетов, и поче плачући љубити Беркутова, — селтерске, — шапташе он штуцајући, — селтерске. . .

XIII.

Дуњаша унијела самовар и метнула га на трпезу, размакнувши празне боце.

Тихон гледајући у њу, махао рукама и пјевао:

„Два пуда кудеље-деље-деље.“

— Шта, зар ви кудељом тргујете? запита га Беркутов, и затим се окрену Дуњаши те рече: — а ви голубице донесите брже шест бутеља селтерске.

И он даде собарици новац за воду.

Тихон поче закухивати чај. Очевидно, он је ту био домаћин. Петар Петровић, готово посрћући, ходао по соби и дрмао шврачијим репом. Међутим се у соби сасвим смркло. Дуњаша донијела селтерску воду, отчепила боце и зажегла лампу. Пересвјетов пожудно испио на душак три чаше. Тихон метнуо пред Беркутова чашу чаја.

— Ми не тргујемо кудељом, него шумом, — рече он њему, — кудељу продаје његова стрина, — показа он руком на Верешимова.

Беркутов погледа у Тихона и засмија се.

— Како се сјетисте. А већ има три године како сам с вама о томе разговарао!

Он поче сркати чај. Пересвјетов сједио поред њега у наслоњачи блиједа и уморна лица. Био је још увијек пијан. За часак заћуташе сви у соби.

— А гдје је сада Трегубов? изненада запита Тихон, и премјери све присутне пијаним очима. — Био је први богаташ у округу и пропаде ни за грош. Ето такви су новци! Многи због њих пропадне.

— Да, вјешт је сигурно био, ко је израдио тај посао на чисто. Зарадио је у један пут двије стотине хиљада, а за собом не остави ни трага, као да је с неба спао и опет се на небо вратио.

— Куцнуће и њему час, — проговори Тихон, срчући апетитно чај са тањирића. — Проказаће се и он. Да није пролио крви, па украо, можда би још како тако умакао, али је пролио крв — одаће се. Кад тад одаће се! Крв се људска увијек прокаже. Десио се код нас у вароши овакав случај. . .

Тихон за часак заћутао и поче прелијевати чај из чаше у тањирић. Пересвјетов подупро образ шаком и слушао. Тихон међутим продужи:

— Живила у нашој вароши, готово на крају, бака трговкиња, по презимену Кудашева. Имала је своју малу кућицу, и живила мирно сама самцата, без рода и порода, трговала којекаквим ситницама, стицала новце, и чак није држала никакве послуге. И говорило се по вароши, да та бака има у ормару, у старој чарапи, ни мање ни више, него десет хиљада. И нашло се момче, Григорије, који је смислио да уграби те новце. Дакако, сигурно га ђаво онамо вукао.

Тихон сркну са тањирића чај и заћута часак. Пересвјетов не мијењајући положаја, сједио и слушао. Лице му било блиједо. Очи гледале уморно.

(Наставиће се.)

НОВО ЗА СВЕЧАРЕ.

Нове вештачки израђене

дописне карте

СВЕТИ ЂУРАЂ НА КОЊУ

у десет боја и са златом.

Православним Србима

који светкују славу

Св. Ђурђа

„Ко крсно име слави ономе и помаже“. — Ђурђевданак значајан је празник свете наше српско-православне цркве, Ђурђев-дана, знаменит је дан и иначе по нас Србе, јер нам српска историја, српске песме народне, као и народно предање много помена оставише о овом лепом српском светитељу. — Ђурђев-данак, био је дан рочишта и састанак оним нашим српским узоритим див-јунацима, српским хајдуцима, који су своју драгоцену крвцу пролили: за крст часни и слободу златну. — Свети Ђурђе, тај лепи, узвишени и знаменити празник који је у нас Срба особито поштован, треба и на даље да га у истом значају са колена на колено будућим српским нараштајима предајемо.

За то смо нашим Србима Свечарима приредили у особито фином издању.

дописне карте, СВЕТОГ ЂУРЂА

да им се слава честита, а тиме, да се и крепимо у вери и нади — да ће и нама сијнути сунце лепше и сјајније, и да ћемо дочекати па да ће тећи вода куд је текла . . .

100 комада ових **дописних карата**, које су у десет боја и са златом израђене, стају **7 круна** за **готов новац**.

Изволите нам јавити, колико комада да Вам пошаљемо од ових дописних карата. **А ако Вам шта непродато остане, примамо натраг.**

Нови Сад, априла 1903.

1—3 273 **Браћа М. Поповићи.**

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Свима пријатељима и познаницима из места и са стране, који и последњу хришћанску дужност учинише, и нашу незаборављену

МИЛАНУ МАРЦИКИЋКУ РОЂ. МОЈИЋ,

која се у цвету младости своје после трогодишњег слатког брачног живота у вечност преселила — до вечне куће отпратише, — овим јавно благодаримо.

По на особ захваљујемо преч. госп. Душану Јаблановићу кућњем пароху, на изговореној утешној беседи.

Не мање благодаримо свима нашим пријатељима из места и са стране, који нам било усмено или писмено саучешће у нашој преголемој тузи изразише.

У Н. Паланци 11. (24.) априла 1903.

У име породице ожалошћени супруг

281 **Љубиша Марцикић.**

СОМБОРСКИ

ОВЧИЈИ СИР

најбољи, који је са свог доброг гласа већ у свима крајевима света признат, да спада међу прве и најбоље сиреве, може се добити у главном стоваришту обилно снабдевене мешовите трговине

ДУШАНА ДАЉЧЕВА

КОД ДАЉЦА

у СОМБОРУ (БАЧКА).

Одпрема поштом и жељезницом у дрвеним качицама изнад 5 кила, а уз најјефтинију цену.

Савремене цене сиру, даје по жељи франко. 280 1—10

РИБА МОРУНА

Част нам је поштованој публици у месту и околини до повољног знања ставити, да ћемо у идући **петак** т. ј. 18 априла (1. маја) о. г. једну фришко уловљену

120 кила тешку моруну

по врло повољној цени на овдашњој рибњој пијаци сећи и на килу продавати. За што многобројнију посету умољавају

С поштовањем

277 3—4 **Браћа Ловрековићи.**

МАЈУР-ГАЗДУ

треба **Коста Јовановић** у Даровару (Славонија). Исти мора бити вешт у свима пољопривредним пословима. Ступити може одмах. Жена га мора заменити када је одсутан; иста мора знати читати и писати; тражи се, да су обоје једне вере. Он мора знати књиге водити; не сме бити пијанац ни грубијан. **О плати и свему осталом само усмено у Даровару може дознати.** Који су интелигентни и у таквој су служби били, имају првенство. 3—3

СТАРИЈИ ПОМОЋНИК,

мануфактурне струке, самосталан продавац, који је такође простом књиговодству вичан, може добити место код

МАКСА РОЗЕНБЕРГА

у ШИДУ.

Првенство имају, који су у памуку вични и који могу одма ступити. Оферте на немачком језику. 279 2—2

ЕКСПОРТ НАМЕШТАЈА

6—50 243 и

посредовање директног купа за бечки намештај

М. ДИМОВИЋ

Wien, V. Schlossgasse Nro 18.

Ценовници бадава и франко.

ТРАЖИ СЕ

млад контоариста

са лепим рукописом за српско, немачко и мађарско **преписивање**. Почетна плата од 40—60 круна месечно. После и више. — Понуде на администрацију »Заставе«. 272 3—3

XII. КРАЉ УГАР. ПОВЛАШЋЕНА РАЗРЕДНА ЛУТРИЈА

110.000 ЛОЗОВА 55.000 ДОБИТАКА

сваки други лоз мора се са добитком вући.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕТНОМ СЛУЧАЈУ

1,000 000 Круна а премија 600.000 Круна

Многи играчи из моје главне колектуре постигли су лепе добитке.

Цена за I. разред 1/8 К 1·50, 1/4 К 3·—, 1/2 К 6.— или цели лоз К 12.

Наручбине поштом извршујем тачно.

Ко жели може лоз купити у главној колектури банкарске и мењачке радње

Мирослава Спајића

245 10—28 у Митровици Сремској.

Комплети „Невена“ за 1901. и 1902. год. укоричени, могу се добити по 5 круна у администрацији „Невена“ у Новом Саду.

УДАВАЧАМА И ЊИХОВИМ РОДИТЕЉИМА.

Чиновник министарства („указни“) из Београда' са платом од благајне 3000 динара (fix), и иначе материјално прилично ситуиран, „без и једне паре дуга“, факултетлија (и на страни — горе) образован, класично и религиозно васпитан, мислен, од пера, говори 3—4 страна светска језика, кроз школе са најбољим могућим успехом са најлепшим изгледом на одличну каријеру, напутан, љубитељ књижевности, уметности, путовања и спорта, момак (28 год.) Шумадинац, одличног здравља, етасит, допадљиве спољашности, црномањаст, од беспрекорне породице, без и једног њеног члана на његовом терету, без икаквих страсти (не пије, не пуши, не узима карте у руке), непријатељ кафане, пријатељ домаћег огњишта, при том практична духа, једном речи најбољих диспозиција за одличног мужа, —

рад је као велики поштовалац преко савског Српства (а пошто му је и мати била „пречанка“) **да се ожени Српкињом-Војвођанком,** и за то газећи прево предрасуда, јер му је немогуће другаче стећи познанства у том правцу, жели, да се ма и овим путем упозна са госпођицама (па и госпођама јер се ни младе удовице не искључују) кандидат кињама, и најпокорније моли сваку ону, која се осећа да би оваковог мужа била кадра усрећити, (а била би му прилика), да се са својеручно написаним, подробним, горњем опису одговарајућем, описом својих прилика обратити на адресу: **А. Б. В. — Belgrade, restante.**

При томе је највећа важност полаже на потпуну тачност истог описа, јер је кандидат толико истинољубив, да би доцније улажење у траг ма и најмањој нетачности могло целу ствар покварити. Потпуна дискреција, зајемчена чашћу, а и тиме, што на овом писму није потребно стављати никаково име нити ближу адресу, но само какав знак, или шифру, ради могућности продужења преписке.

Исти би се умео показати захвалан и каквом пријатељу-намернику, који би му показао пут среће, известивши га обележеним начином о каквој доброј прилици

Још моли за извињење извесне нескромности, показане у свом опису (као последице шумадинске отворености), јер је у овој ствари најпречa истина па јој и природна скромност мора с пута. 266 3—4

ПРОДАЈЕ СЕ
НОВА КУЋА

са уређеним дућаном мешовите робе.

Кућа је пре 6 година зидана по новом стилу, лежи на најлепшем месту на раскршћу. Имаде подрум, штала чардак а кућни плац износи три четвртине са шљивиком. У селу, које је 12 километара од Руме удаљено нема Србина трговца, већ један Чивутин. Место је чисто српско и имаде великог промета на Сави. Због премештаја продаје се из слободне руке и под врло повољним условима. Обратити се треба под шифром **„Продаја“** на администрацију „Заставе.“ 250 3—3

Продаја земљишта.

Властелинство румско продаје дне 11. маја 1903. г. путем јавне дражбе 687 јутара 257□° ораће земље.

Увјети продаје могу се добити код управе румског властелинства, ко то затражи, нека пошаље и 20 потура за поштарину.

Рума, у априлу 1903.

2—3 251 **Равнатељство властелинства.**

ПРВИ СРПСКИ ФОТОГРАФСКО-УМЕТНИЧКИ И УВЕЛИЧАВАЈУЋИ ЗАВОД

ИВАНА Ј. СТОЈКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БРОЈ 25.

У издању подписаног изашла је најновија слика

Др. Јована Јовановића-Змаја,

нашег дичног песника чика Јове.

Слика је од свију досадањих слика, највернije по фотографији израђена у челикорезу на најпостојанијем кина-папиру, у попрсју скоро природне величине 60:80 ц. м. са својеручним потписом. Цена је једној слици **само 4 круне; са паковањем 30 потура више.**

Препродавцима и школама кад поруче најмање 10 **комада за готов новац дајем 25% рабата и франко поштарина и паковање.**

По жељи равашиљем исте слике и уоквирене, готове, само да се закаче, оквири су 10 ц. м. широки, прави чешки фабрикат а имадем их на избору златних, антик-златних, црних са антик-златом, и мрких браун са антик-златом. Такав оквир са сликом заједно стаје комад 12 круна, са паковањем 14 круна.

Поруџбине се извршују најтачније само за готов новац или пошт. поузећем (Nachnahme). За солидну послугу јамчим. Са одличним поштовањем

ИВАН Ј. СТОЈКОВИЋ,
издавач.

6—50 246

У СРБИЈИ ПРОДАЈЕ СЕ

угледно пољско добро (имање) пза вароши Ниша код варошице Беле Паланке, кроз исто пролази жељезничка пруга и на самом добру (имању) стаје воз на својој постаји код железничке стражаре бр. 35, а поред имања протиче велика река звана Нишава.

Добро (имање) је пространо 600 ланаца и то 300 лаваца зиратне земље оранице и 300 ланаца под лепом чистом растовом шумом (гором). Шума (гора) је дебљине разне од 5 сантиметара па на више. На истом имању постоји:

Један млад шљивар шљивик са 3000 дрвета шљива зване мађарке (пожаге).

Један млад шљивар шљивик са 500 дрвета шљива зване тургуње ранке.

Један воћњак са 500 дрвета окаламљених јабука и крушака од најфиних сората.

Један салаш (кош) нов од летава са шупом преда се дуг 30 метара, широк 2 метра, ширина шупе 4 метра.

Једна житница (хамбар) 12 метара дуг 7 метара широк са 6 оделења и шупом преда се.

Две штале са бунаром нове за марву (стоку) свака је 27, метара дуга и $7^1/_2$ метара широка

Једна кућа зидана од тврдог материјала са 6 соба, 2 кухиње, 2 ходника, једним предсобљем и подруком.

Исто је добро (имање) сво засијано разним усевима што даје прилику и могућност купцу да се лично увери о каквоћи земље и успевању усева.

Цена је врло умерена и услови за купца повољни. Обратити се ваља

Будимиру К. Раденковићу члан фирме. **Д. Ђукановић и Комп.** трговци у Београду.

Кости В. Ракићу и Брату у Јагодини. или **Кости В. Ракићу** у Белој Паланци.

264 3—2

СПИСАК
СВИХ 55.000 ДОБИТАКА

Највећи добитак у најсрећнијем случају

VERZEICHNISS

aller 55.000 Gewinne.

Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt:

Sämmtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen **und sind in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
2	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	50000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
3	„ „	25000
8	„ „	20000
8	„ „	15000
36	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
437	„ „	2000
803	„ „	1000
1528	„ „	500
140	„ „	300
34450	„ „	200
4850	„ „	170
4850	„ „	130
100	„ „	100
4350	„ „	80
3350	„ „	40
55,000	Gew. u. Pr. im Betrage	**14.459,000**

Нарочита срећа код ТЕРЕКА.

Многи, многи постадоше преко нас сретни! Преко десет милиона круна добиле су код нас наше поштоване муштерије.

Најсигурнија за добит у целом свету је наша краљ угарска прив. класна лутрија, која ускоро поново отпочиње. Од

110.000 лозова
извлаче се 55.000

са добитком у новцу, дакле половина добија од свију лозова, као што је назначено овде у исказу добитака.

У целом се грдна сума у износу од четрнаест милиона 459 000 круна ижреба у времену од 5 месеци. Цело подузеће стоји под надзором државе.

По утаначеном плану уплата на оригиналан лоз I. класе износи

за осмину	($^1/_8$)	ф. -·75	или у К	1·50
за четвртину	($^1/_4$)	ф. 1·50	или у К	3·—
за половину	($^1/_2$)	ф. 3·—	или у К	6·—
за цео	($^1/_1$)	ф 6·—	или у К	12·—

и они се разашиљу или уз наточ (per Nachnahme) или кад се новац унапред пошаље. Званични планови шаљу се бесплатно. — Поруџбине на оригиналне лозове молимо одмах или најдаље до

2. маја о. г.

са пуним поверењем управо на нас послати

A. Török & Co.

BANKHAUA
BUDAPEST

највећа класне лутрије трговина Угарске.

Одељене класне лутрије наше главне колекције:

1. Centrale. Theresienring 46|a.
2. Filiale, Waitznerring 4.
3. Filiale, Muzeumrring 11.
4. Filiale, Elisabethrring 54.

201 3—8

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co Hauptkollecteure, Budapest

Молим за вошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл класне лутрије са зв начним планом извлачења.

Свота од..... Кр. { треба се уз поузеће подићи / следи са поштанском упутницом } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса .....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Миletића у Новом Саду.